

DEN VÄRMLÄNSKA SOM-UNDERSÖKNINGEN 2014¹

JOSEFINE BOVÉ

SOM-institutet genomför varje höst frågeundersökningar i Sverige med syfte att skartlägga svenska folkets vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier. SOM-institutet drivs av Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) och Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet. Den första nationella undersökningen genomfördes 1986. SOM-undersökningarna skickas ut till ett slumpmässigt urval av den vuxna befolkningen. Data samlas framförallt in via postala enkäter men sedan 2012 även digitalt på webben. I Värmland har undersökningen genomförts 2010 och 2014. Varje undersökning genomförs under så identiska former som möjligt för att resultaten ska vara jämförbara mot tidigare år.

Föreliggande kapitel redogör för undersökningens genomförande och resultatens representativitet.

Undersökningens uppläggning

Den värmländska SOM-undersökningen 2014 genomfördes bland ett urval om 3 000 personer mellan 16 och 85 år folkbokförda i Värmlands län. Både svenska och utländska medborgare ingår i urvalet. Urvalet dras från Skatteverkets registertjänst Navet kort tid innan enkäten skickas ut. Fältarbetet med 2014 års undersökning (utskick, insamling och skanning av enkäter) har utförts av undersökningsföretaget Kinnmark Information AB.

Formulär

2014 års värmländska SOM-undersökning bestod av 73 frågor² med fokus på regionala frågor och offentlig verksamhet men inkluderar också livsstilsfrågor samt attityder till politiska sakfrågor. Formuläret avslutades med ett antal frågor om respondentens bakgrund och hushållssituation. De flesta frågor besvarades genom att respondenten tog ställning till fasta svarsalternativ och kryssade i en ruta. Ett mindre antal frågor krävde att respondenten gav ett kort svar i fritext. Dessa svar kodades manuellt av en grupp kodare på SOM-institutet.³ Webbformuläret konstruerades av SOM-institutet i webbverktyget Qualtrics. Frågorna är identiska i pappers- och webbversionerna av undersökningen, men av layoutmässiga skäl förekom sidbrytning i den elektroniska enkäten oftare än i pappersenkäten.

Fältarbete

Den värmländska SOM-undersökningen låg i fält samtidigt som den västsvenska SOM-undersökningen. SOM-institutets regionala undersökningar följer i huvudsak samma upplägg från ett år till ett annat men utvecklas under kontrollerade former för att utmana trenden med sjunkande svarsfrekvenser. Nytt för årets undersökning var två längre telefonpåminnelseomgångar istället för tre kortare, vilket varit fallet under tidigare år.

Fältarbetet inleddes den 19 september 2014 (se tabell 1) med att ett aviseringskort skickades ut till urvalet med syfte att informera respondenterna om att de var slumpmässigt utvalda att delta i undersökningen. En vecka senare skickades formuläret ut tillsammans med en informationsbroschyr om SOM-institutets verksamhet, ett kortare brev där syftet med undersökningen beskrevs samt en penna. Efter ytterligare en vecka skickades ett vykort ut med ett tack till dem som svarat och en påminnelse till dem som ännu inte svarat.

Vid det andra formulärutskicket introducerades möjligheten att delta i undersökningen via webben. När undersökningen varit i fält i en månad telefonnummersattes den del av urvalet som ännu inte hade svarat på enkäten eller meddelat att de inte ville delta. 61 procent av de kvarvarande respondenterna kunde kopplas till ett fast telefonnummer och ytterligare 19 procent till ett mobiltelefonnummer. Telefonpåminnelserna genomfördes av ett externt telefonundersökningsföretag⁴ och pågick i två omgångar där den första perioden var fyra och en halv vecka och den andra perioden två veckor. Resultatet av varje telefonkontakt kodades till en av tre kategorier som sedan fick olika uppföljning. De respondenter som vid telefonkontakt var positiva till att delta i undersökningen följdes inom en vecka upp med ett tackbrev samt, till dem som bad om det, en ny enkät. De som var tveksamma till deltagande fick inget utskick utan kontaktades först vid nästa telefonpåminnelse. De som inte ville vara med i undersökningen avfördes från undersökningen. I de fall en anledning till att inte vilja delta angavs, kodades denna för att möjliggöra analyser av bortfallet. Efter den första telefonpåminnelsen skickades två olika SMS ut till respondenter med känt mobiltelefonnummer. Det ena skickades till respondenter som i telefon sagt att de var villiga att delta i undersökningen och det andra till respondenter som vi aldrig tidigare haft kontakt med. Gemensamt för de två SMS:en var att de innehöll länk och inloggningsuppgifter till den elektroniska enkäten samt en uppmaning om att svara *Ja* om de ville ha en ny enkät eller *Nej* om de inte önskade att delta i undersökningen. Totalt skickades 709 SMS ut till de två respondentgrupperna. 53 personer svarade på SMS:et varav en meddelande att svar redan var inskickat, tre ville ha en ny enkät och 49 personer avböjde att delta i undersökningen.

Den 9 januari genomfördes den sista påminnelseinsatsen. De som ännu inte svarat på undersökningen fick då en så kallad bortfallsenkät med en fråga om varför de inte kunde eller ville delta i undersökningen. Under hela fältperioden fanns

det möjlighet för respondenterna att kontakta SOM-institutet eller Kinnmark Information AB för att meddela att de inte ville vara med i undersökningen. De inkomna formulärens skannades kontinuerligt av undersökningsföretaget och de öppna frågorna skickades till SOM-institutet för kodning. Skanningen avslutades den 2 februari. Därefter inkomna enkäter kodades förhand på SOM-institutet.

Tabell 1 Fältplan för den värmländska SOM-undersökningen 2014

---

19 sep	Utskick av aviseringskort.
26 sep	Utskick av enkät, följbrev, informationsbroschyr, svarskuvert och penna.
6 okt	Utskick av tack- och påminnelsekort.
13 okt	Utskick av enkät, följbrev och svarskuvert till svarspersoner som ännu inte sänt in enkäten, introduktion av möjligheten att svara via webben.
23 okt–23 nov	Telefonpåminnelse till svarspersoner som inte sänt in enkäten.
27 okt	Utskick till alla som i telefon sagt att de ska delta, med ny enkät till de som sagt sig behöva sådan och ett tack till de som redan har enkät.
3 nov	Utskick till alla som i telefon sagt att de ska delta, med ny enkät till de som sagt sig behöva sådan och ett tack till de som redan har enkät. Påminnelsebrev till personer utan känt telefonnummer.
10 nov 17 nov	Utskick till alla som i telefon sagt att de ska delta, med ny enkät till de som sagt sig behöva sådan och ett tack till de som redan har enkät.
24 nov	Utskick till alla som i telefon sagt att de ska delta, med ny enkät till de som sagt sig behöva sådan och ett tack till de som redan har enkät. Påminnelsebrev till personer utan känt telefonnummer samt personer som inte kunnat nås vid tidigare telefonpåminnelse.
26 nov	SMS till alla som sagt att de vill medverka
27 nov	SMS till personer som inte kunnat nås vid telefonpåminnelse.
2 dec–15 dec	Telefonpåminnelse till svarspersoner som inte sänt in enkäten.
8 dec	Utskick till alla som i telefon sagt att de ska delta, med ny enkät till de som sagt sig behöva sådan och ett tack till de som redan har enkät.
16 dec	Utskick till alla som i telefon sagt att de ska delta, med ny enkät till de som sagt sig behöva sådan och ett tack till de som redan har enkät. Påminnelsebrev till personer utan känt telefonnummer.
7 jan	Påminnelsebrev till alla som tidigare sagt att de ska svara och utskick av enkät, följbrev, svarskuvert samt bortfallsenkät (med frågan om varför man inte önskar/kan delta) till svarspersoner utan känt telefonnummer samt personer som inte kunnat nås vid tidigare telefonpåminnelser.
19 jan	Bortfallsenkät till resterande.
3 mars	Sista enkäten anländer.

Inflöde

Inflödet av enkäter startade strax efter att formuläret nått respondenterna. Inflödet var som störst de första 10 dagarna av inflödesperioden, då 23 procent av respondenterna svarade. Det motsvarade 49 procent av vad som kom att bli den slutgiltiga svarsfrekvensen. Efter 75 dagar (15 december 2014) hade 90 procent av de slutgiltiga svaren kommit in. Skälet till att fältarbetet fortsätter ända in i februari är att olika grupper av befolkningen svarar vid olika tidpunkter under datainsamlingsperioden. Äldre och mer politiskt intresserade svarar i början av fältperioden medan yngre och personer med lågt politiskt intresse tenderar att svara senare (se Vernersdotter, 2013). En kortare fältperiod hade riskerat att förstärka de överskattningar av t.ex. politiskt intresse som finns i våra undersökningar.

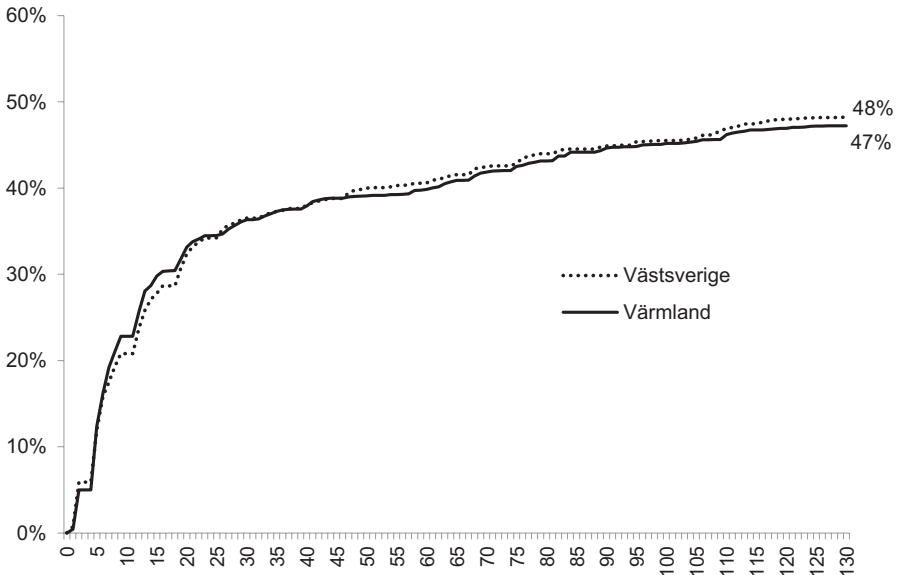
Tabell 2 *Inflöde för den värmländska SOM-undersökningen 2014 av pappers- respektive webbenkäter efter respektive påminnelse (procent)*

	Svarande efter första utskicket	Svarande efter tack/påminnelsekort	Svarande efter andra enkätutskicket	Svarande under eller efter telefon p 1	Svarande efter SMS-utskick	Svarande under eller efter telefon p 2	Svarande efter januari-riplet	Svarande efter sista utskicket	Summa	N
Papper	51	16	11	7	1	10	2	2	100	1 351
Webb	0	12	4	38	6	30	4	6	100	69

Kommentar: Tabellen visar hur stor andel av de som slutligen skulle komma att besvara enkäten som svarade mellan varje påminnelseinsats.

I figur 1 redovisas inflödet för den värmländska SOM-undersökningen under fältperioden jämfört med inflödet för den västsvenska SOM-undersökningen som pågick under samma period. Den vågformade rörelsen i figur 1 beror dels på att inflödet ökade vid påminnelseinsatserna men också på att det inte registrerades något inflöde av pappersenkäter på helgerna. Inledningsvis var inflödet för den värmländska undersökningen något bättre än för den västsvenska men när undersökningarna avslutades nådde den västsvenska SOM-undersökningen 48 procents bruttosvarsfrekvens medan den värmländska SOM-undersökningen stannade på 47 procent.

Figur 1 Inflöde för den värmländska och den västsvenska SOM-undersökningen 2014 (kumulativ procent av bruttourvalet)

Kommentar: Figuren visar andel inkomna formulär efter fältdag.

Svarsfrekvens och bortfall

Svarsfrekvensen för SOM-undersökningarna har successivt sjunkit under 2000-talet, ett mönster som även gäller för andra liknande undersökningar i Sverige. Sedan den värmländska undersökningen 2010 har bruttosvarsfrekvensen minskat med 9 procentenheter. Det är en något större nedgång än för de nationella och de västsvenska SOM-undersökningarna. Av det ursprungliga urvalet (bruttourval) om 3 000 personer svarade 1 420 personer på 2014 års undersökning, vilket ger en bruttosvarsfrekvens på 47 procent. Från bruttourvalet räknas personer bort som inte har möjlighet att svara, det s.k. naturliga bortfallet, vilket ger en nettosvarsfrekvens på 51 procent (se tabell 3).

Tabell 3 Svarefrekvens för de värmländska SOM-undersökningarna 2010 och 2014

Undersökningsår	Brutto- urval	Netto- Nettourval	Andel naturligt bortfall	Antal svar	Svars- frekvens (brutto)	Svars- frekvens (netto)	Fältarbete utfört av
2010	2 000	1 831	8,4 %	1 120	56 %	61 %	Kinnmark
2014	3 000	2 811	6,3 %	1 420	47 %	51 %	Kinnmark

Kommentar: Med nettourval avses bruttourval minus naturligt bortfall. Som naturligt bortfall räknas adress okänd, avflyttad, bortrest under fältperioden, ej svensktalande, bosatt, studerar eller arbetar utomlands, fysiskt eller mentalt oförmögen att svara samt avliden.

Naturligt bortfall

Av de 3 000 som fick möjlighet att vara med i undersökningen var det ett antal som inte kunde delta, de registrerades som naturligt bortfall och räknades bort från bruttourvalet, vilket gav oss nettourvalet. Orsaker som kan klassas som naturligt bortfall är att adressen är okänd (formuläret kommer i retur), att respondenten har flyttat från urvalsområdet, är bortrest över lång tid, fysiskt eller mentalt oförmögen att svara, avliden, har läs- och skrivsvårigheter eller inte är svensktalande. I undersökningen 2014 definierades 188 personer (6,3 procent) som naturligt bortfall. De två största andelarna av det naturliga bortfallet består av personer med okänd adress (37 procent) och sjuka eller avlidna personer (37 procent). 19 procent uppgav själva eller via ombud att de var bortresta eller bodde utomlands under fältperioden medan 7 procent inte kunnat svara på grund av att de hade språksvårigheter eller inte talade svenska alls. Andelen naturligt bortfall har under de senare åren minskat. Sannolikt är det en konsekvens av att respondenterna blir allt svårare att nå – både när vi vill uppmana dem att svara och när vi eftersöker skäl till att de inte vill eller kan delta i undersökningen. Den yngre delen av befolkningen är speciellt svår att nå, i gruppen 16–39 år kommer vi i kontakt med mellan 50 och 60 procent av urvalet. Kontaktgraden ökar därefter med ålder upp till 92 procent för 76–85-åringarna (se tabell 4).

Tabell 4 Kontaktmönster i olika åldersgrupper i den värmländska SOM-undersökningen 2014 (procent)

	Ålder								Totalt
	16–19	20–24	25–29	30–39	40–49	50–59	60–75	76–85	
Ej kontakt:									
Adress okänd, okänt nummer/ inget svar på telefon	2	6	6	3	1	1	1	1	2
Känd adress, okänt nummer	21	13	14	11	13	8	4	2	10
Känd adress, känt nummer men inget svar	18	30	32	25	20	16	7	5	17
Kontakt:									
Bortfall/vägran (inkl. de som hävdar att de redan skickat in)	7	11	8	10	9	12	14	26	12
Svarsvillig (sagt att de har/vill ha ett nytt formulär att fylla i)	20	16	13	15	15	11	7	9	12
Enkät ifyllt och inskickad	32	24	27	36	42	52	67	57	47
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ej kontakt	41	49	52	39	34	25	12	8	29
Kontakt	59	51	48	61	66	75	88	92	71
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal	173	248	258	357	469	487	761	247	3 000

Kommentar: Resultaten baseras på urvalsdata.

Svarsvägran

Den del av urvalet som inte kan definieras som naturligt bortfall och som inte heller har svarat på undersökningen definieras som svarsvägrare. De flesta svarsvägrare får vi aldrig kontakt med men en del personer i urvalet meddelar att de inte vill vara med i undersökningen, antingen i samband med telefonpåminnelserna eller genom att de själva tar kontakt med SOM-institutet. Under fältperioden 2014 meddelade 427 personer att de inte ville delta. Av dessa angav 137 personer en anledning till att inte vilja svara på enkäten. Den vanligast förekommande anledningen till att inte vilja svara på 2014 års undersökning var att man av princip inte vill delta (33 procent) följt av att inte ha tid (28 procent). 15 respektive 8 procent tyckte att det var för många frågor samt att frågorna var ointressanta (se tabell 5).

Tabell 5 Specificerade skäl att inte vilja delta i den värmländska SOM-undersökningen 2014 (procent)

Vill av princip inte delta i denna typ av undersökningar	33
Har inte tid	28
För många frågor	15
Tycker att frågorna är ointressanta	8
Tycker att frågorna är för svåra	6
Deltar inte utan ersättning	4
Litar inte på anonymiteten	3
Blandade skäl	3
Summa procent	100
Antal personer	137

Källa: Den värmländska SOM-undersökningen 2014.

Svarsfrekvens i olika grupper

Svarsfrekvensen varierar mellan olika demografiska grupper i den värmländska SOM-undersökningen. Bortfallets storlek i de olika grupperna får betydelse för hur resultatet kan tolkas. Det är därför lika viktigt att redogöra för vilka som inte har svarat som att redovisa vilka som har svarat. I tabell 6 redovisas andelen svarande fördelat på kön och ålder. Kvinnor svarar i högre utsträckning än män, könsskillnaden är dock inte lika stor 2014 som 2010. Svarsviljan varierar också med ålder. Det största tappet i svarsfrekvens står de yngre åldersgrupperna för, i åldersgruppen 20–29 år har svarsfrekvensen minskat med hela 15 procentenheter. Skillnaden i svarsfrekvens mellan de yngsta och de äldsta i den värmländska undersökningen följer samma mönster som i de övriga undersökningarna från SOM-institutet.

Skillnaden i svarsfrekvens mellan olika geografiska område i Värmland är generellt små (se tabell 7). Det finns vissa skillnader på kommunal nivå men det låga antalet personer i urvalet per kommun gör att siffrorna kan skifta mycket mellan olika undersökningsår och någon trend för varje kommun kan inte urskiljas.

Tabell 8 visar respondenternas position på arbetsmarknaden och deras medborgarskap. Andelen förvärvsarbetare har minskat något och andelen ålders- och avtalspensionärer har ökat något sedan 2010. Det stämmer överens med åldersförändringen som har skett under samma period.

Tabell 6 Nettosvarsfrekvens i olika grupper i de värmländska SOM-undersökningarna 2010 och 2014 (procent)

År		2010	2014
Total		61	51
Kön	Kvinnor	65	52
	Män	57	49
Ålder	16–19 år	44	33
	20–29 år	44	29
	30–39 år	52	38
	40–49 år	53	43
	50–59 år	70	54
	60–69 år	72	70
	70–79 år	83	72
	80–85 år	69	66

Källa: De värmländska SOM-undersökningarna 2010 och 2014.

Tabell 7 Nettosvarsfrekvens i olika grupper i de värmländska SOM-undersökningarna 2010 och 2014 (procent)

År		2010	2014
Totalt		61	51
<i>Delregioner i Värmland⁵</i>			
	- Karlstadsområdet	60	50
	- Östra Värmland	67	49
	- Västra Värmland	62	49
	- Norra Värmland	59	53
<i>Kommuner</i>			
	Karlstad	57	51
	Arvika	57	57
	Eda	61	50
	Filipstad	59	45
	Forshaga	74	49
	Grums	56	51
	Hagfors	70	54
	Hammarö	68	47
	Kil	64	52
	Kristinehamn	65	52
	Munkfors	28	34
	Storfors	48	37
	Sunne	72	48
	Säffle	58	54
	Torsby	68	50
	Årjäng	63	43

Källa: De värmländska SOM-undersökningarna 2010 och 2014.

Tabell 8 Svarspersonernas fördelning över position på arbetsmarknaden och medborgarskap, de värmländska SOM-undersökningarna 2010 och 2014 (procent)

År	2010	2014
<i>Förvärvsställning</i>		
Förvärvsarbete	52	50
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd	2	2
Arbetslös	4	4
Ålderspensionär/ avtalspensionär	31	36
Sjuk-/Aktivitetsersättning	3	2
Studerande	8	6
Annat	-	-
<i>Medborgarskap</i>		
Svenskt	95	95
Utländskt	4	3
Både svenskt och utländskt	1	2

Kommentar: Sjuk- och aktivitetsersättning är benämningen på tidigare förtidspensionär.

Olika datainsamlingsmetoder – papper och webb

Den värmländska SOM-undersökningen genomfördes under 2014 med två olika datainsamlingsmetoder, vilket innebär att respondenterna hade möjlighet att välja mellan att svara på den traditionella pappersenkäten och att fylla i enkäten på webben. Att kombinera flera datainsamlingsmetoder är ett försök att fånga upp fler respondenter. Möjligheten att svara på den elektroniska enkäten introducerades vid första påminnelsetillfället. Inloggningsuppgifter till webbformuläret trycktes både på pappersenkäten och på ett separat följebrev samt skickades ut till respondenterna vid SMS-påminnelsen. 2014 valde 69 personer att svara på enkäten på webben. Det motsvarar fem procent av de inkomna svaren och två procent av nettourvalet. Möjligheten att svara via webbformuläret utnyttjades i lika stor utsträckning av kvinnor som män och oftare av yngre än äldre (se tabell 9).

Tabell 9 Ålders- och könsfördelning bland webb- och papperssvar, den värmländska SOM-undersökningen 2014 (procent)

	Papperssvar	Webbsvar	Summa	Antal
Kvinna	95	5	100	733
Man	95	5	100	687
16–29 år	84	16	100	183
30–49 år	93	7	100	326
50–64 år	97	3	100	412
65–85 år	99	1	100	498
Totalt	95	5	100	1 420

Källa: Den värmländska SOM-undersökningen 2014.

Representativitet

Den värmländska SOM-undersökningens urval utgör ett Värmland i miniatyr. Urvalet speglar den värmländska befolkningen väl men sedan undersökningen 2010 har en ökande skevhet mellan svarsgruppen och populationen blivit synlig. I tabell A–C i appendix visas svarsgruppens representativitet i fråga om ålder, kön och geografisk hemvist. Den geografiska representativiteten är god. Tabell A visar att ålder är den demografiska faktor där svarsgruppen skiljer sig mest från populationen. Mellan undersökningsåren 2010 och 2014 har skillnaden ökat något men följer samma mönster som för den västsvenska SOM-undersökningen som genomförs varje år. Män svarar i lägre utsträckning än kvinnor, även det ett mönster som återfinns i övriga SOM-undersökningar. Elias Markstedt (2014) har undersökt hur valda frågor i den nationella SOM-undersökningen påverkas av att vissa grupper är underrepresenterade genom att jämföra viktade och oviktade resultat. Analysen visar att reliabiliteten i attitydfrågor och bedömning av den svenska demokratin inte nämnvärt påverkas av den lägre svarsfrekvensen medan frågan om morgontidningsläsning påverkas mer av skevheten i representativiteten. Mycket tyder på att den minskande kontaktgraden är en orsak till de lägre svarsfrekvenserna i de yngre delarna av populationen (Bové, Hägglund, Vernersdotter, 2014). Det får som konsekvens att svarsmönstret blir snedfördelat samt att vi inte heller får reda på varför de yngre inte vill svara.

Sammanfattning

Den värmländska SOM-undersökningen genomfördes som en mixed-mode undersökning och besvarades av 1 420 personer vilket motsvarar en nettosvarsfrekvens på 51 procent. Den sjunkande svarsfrekvensen över tid beror till största delen på

att den yngre svarsgruppen blir allt mindre, framför allt som en följd av minskad kontaktgrad i denna grupp. Jämförelser mellan populationen och svarsgruppen som helhet visar på god geografisk representation men en skev åldersfördelning. Vanefrågor påverkas mer än attitydfrågor av den ojämna representationen. Med kunskap om svarsgruppens förhållande till populationen utgör den värmländska SOM-undersökningen ett gott underlag för analys av värmlänningarnas vanor och attityder.

Noter

- ¹ Kapitlet bygger på tidigare års metodredogörelser för den värmländska SOM-undersökningen, se Wallinder & Bergström (2012).
- ² Formuläret finns tillgängligt på SOM-institutets webbsida www.som.gu.se/undersokningar.
- ³ Kodningsarbetet har utförts av Klara Bové, Lukas Nordin och Sofia Arkhede Olsson. Underlaget för kodningen finns tillgängligt i kodboken för 2014 års värmländska SOM-undersökning (se www.som.gu.se/undersokningar).
- ⁴ 2014 anlätades Concilia Information, Halmstad
- ⁵ I Karlstadsområdet ingår kommunerna Karlstad, Grums, Hammarö, Forshaga och Kil. I Norra Värmland ingår kommunerna Torsby, Sunne, Hagfors och Munkfors. I Östra Värmland ingår kommunerna Kristinehamn, Filipstad och Storfors. I Västra Värmland ingår kommunerna Arvika, Årjäng, Eda och Säffle.

Referenser

- Bové, Josefine (2015) "Den västsvenska SOM-undersökningen 2014" I Bergström, Annika och Ohlsson Jonas (red), *Alla dessa val*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Bové, Josefine, Hägglund, Jonas, Vernersdotter, Frida *Metodrapport 2014*. SOM-rapport nr 2014:31 Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet
- Markstedt, Elias (2014) "Representativitet och viktning – Riks-SOM som en spegel av det svenska samhället 1986 – 2013" SOM-rapport nr 2014:20 Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Vernersdotter, Frida (2013) "Den nationella SOM-undersökningen 2012" Weibull, Lennart, Oscarsson Henrik & Bergström Annika (red), *I framtidens skugga*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Appendix A Åldersgruppernas fördelning i hela urvalet respektive i inkomna enkäter och åldersfördelningen hos befolkningen i Värmland 2010 och 2014 (procent)

	Grupp	Åldersgrupp				Summa	Antal
		16–29 år	30–49 år	50–64 år	65–85 år		
2010	Befolkning	21	30	25	24	100	222 412
	Bruttourval	21	30	25	24	100	2 000
	Nettourval	20	31	26	23	100	1 831
	Svarande	14	26	30	30	100	1 120
2014	Befolkning	21	29	24	26	100	222 146
	Bruttourval	21	34	23	22	100	3 000
	Nettourval	22	28	25	25	100	2 811
	Svarande	13	23	29	35	100	1 420

Kommentar: Uppgifterna om befolkningen är hämtade från Statistiska centralbyrån SCB, Statistikdatabasen.

Appendix B Könsfördelning i hela urvalet respektive i inkomna enkäter och könsfördelningen hos befolkningen i Värmland 2010 och 2014 (procent)

	Grupp	Kön		Summa	Antal
		Kvinna	Man		
2010	Befolkning	50	50	100	222 412
	Bruttourval	49	51	100	2 000
	Nettourval	49	51	100	1 831
	Svarande	53	47	100	1 120
2014	Befolkning	50	50	100	222 146
	Bruttourval	51	49	100	3 000
	Nettourval	50	50	100	2 811
	Svarande	52	48	100	1 420

Kommentar: Uppgifterna om befolkningen är hämtade från Statistiska centralbyrån SCB, Statistikdatabasen.

Appendix C Fördelning över invånare i Karlstadsområdet, Norra Värmland, Östra Värmland och Västra Värmland i befolkningen 16–85 år (2010 och 2014), i urvalet, respektive i inkomna enkäter (2010 och 2014) (procent)

År	Grupp	Område				Summa	Antal
		Karlstads- området	Norra Värmland	Östra Värmland	Västra Värmland		
2010	Befolkning	46	16	15	23	100	222 412
	Bruttourval	49	16	14	21	100	2 000
	Nettourval	50	16	13	21	100	1 831
	Svarande	49	17	14	20	100	1 120
2014	Befolkning	49	15	14	22	100	222 146
	Bruttourval	50	15	14	21	100	3 000
	Nettourval	51	15	14	20	100	2 811
	Svarande	51	15	13	21	100	1 420

Kommentar: Med nettourval avses bruttourval minus naturligt bortfall. Som naturligt bortfall räknas att adressen är okänd (formuläret kommer i retur), att respondenten har flyttat från urvalsområdet, är bortrest, sjuk, avliden, har läs- och skrivsvårigheter eller är ej svensktalande. För områdesindelning se not 5.